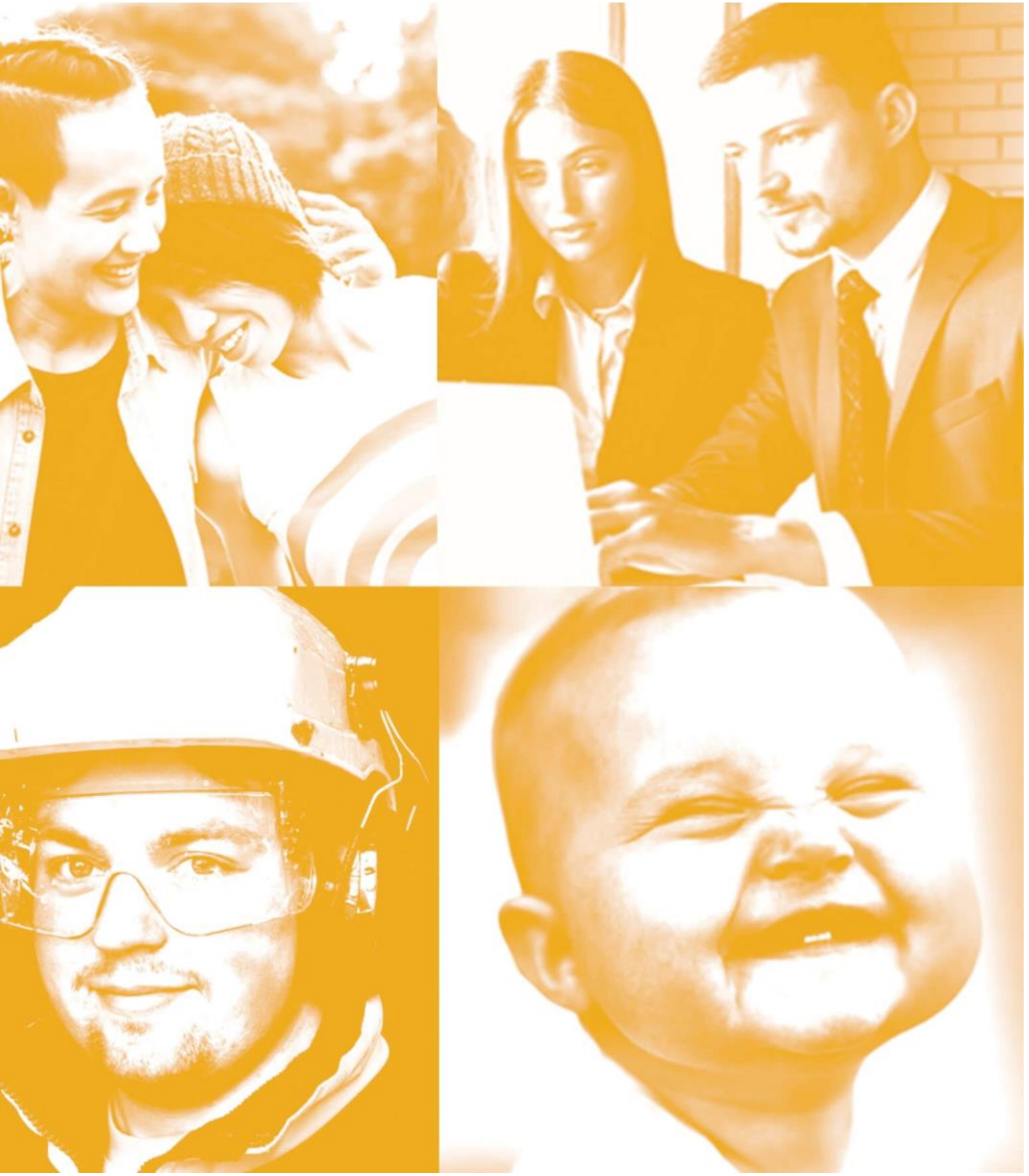

Ajankohtaista koronaviruksesta; Hybridistrategian toimeenpano

Ylijohtaja Satu Koskela

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
16.11.2021

Valtioneuvoston periaatepäätös 9.9.2021

- Hybridistrategian toimeenpanon tavoite on avata yhteiskunta, edistää sen avoinna pitämistä ja tukea epidemian jälkihoitoa, talouden kasvuedellytyksiä ja jälleenrakennusta.
- Uudistetun hybridistrategian toimeenpano alkaa välittömästi, ja rajoituksia ja kattavia suosituksia ryhdytään purkamaan asteittain heti.
- Kun rokotusten kohderyhmään kuuluvien 12 vuotta täyttäneiden vähintään 80 % rokotuskattavuus saavutetaan tai kaikilla halukkailla kohdeväestöön kuuluvilla on ollut mahdollisuus saada kaksi rokoteannosta, valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista luovutaan.
- Uusi toimintasuunnitelma ja siihen sisältyvät toimintamallit ohjataan ottamaan käyttöön sosiaali- ja terveysministeriön (STM) erillisillä päätöksillä.

Hybridistrategian toimintasuunnitelma

- STM teki päätöksen toimintasuunnitelman antamisesta 20.09.2021.
- Toimintasuunnitelmalla tuetaan aluehallintovirastojen ja kuntien päätöksenteon oikeasuhtaisuus- ja välttämättömyysarviointia, torjutaan terveydenhuollon ylikuormittumista ja epidemian hallitsematonta leviämistä sekä ohjataan työtä mahdollisimman korkean rokotekattavuuden saavuttamiseksi.
- Kansallinen COVID-19 testaus- ja jäljitysstrategia (14.9.2021) on osa hallituksen linjaamaa hybridistrategian uudistamista ja sen toimintasuunnitelmaa.
- Se täydentää STM:n toimintasuunnitelmaa, sen keskeisiä linjauksia ja suosituksia sekä tukee uuden toimintasuunnitelman toimeenpanoa rokotuskattavuuden noustessa.

Suositukset alueelliseen ja paikalliseen päätöksentekoon 7.11.2021 saakka

- Epidemian alueellisiin vaihekuvauksiin liitetyistä valtakunnallisista toimenpidesuosituksista luovutaan.
- Alueelliset koronakoordinaatioryhmät jatkavat toimintaansa. Epidemiavaiheita seurataan alueilla.
- Alueellinen ja paikallinen epidemiatilanne sekä toimenpiteiden vaikutusarviointi voivat edellyttää, että laaja-alaista informaatio-ohjausta annetaan ja hallintopäätöksiä tehdään *yksittäistä kuntaa laajemmalla alueella*.
- Alueellisen ja paikallisen päätöksenteon välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointia sekä toimenpiteiden kohdentamista tukevana menettelytapana otetaan käyttöön THL:n riskinarviointimalli.
    - Ministeriö suosittelee luopumaan erillissuosituksista tai rajoituksista, jotka kohdistuvat tilaisuuksiin ja toimintaan, joissa on arvioitu olevan pieni tartunnan ja sen leviämisen riski.
    - Kohtalaiset riskin toimintaan suositellaan antamaan ao. toimintaan osallistuvalle, suojattavalle kohderyhmälle informaatio-ohjausta.
    - Mahdollisesti edelleen välttämättömiä hallintopäätöksellä asetettavia rajoituksia suositellaan kohdennettavaksi korkean riskin toimintaan.

Ensimmäisen vaiheen ohjaus

- Vastaus avien ohjauspyyntöön 1.11. ja kehotus aktiiviseen päätösharkintaan
- Ohjauskirje 1 23.9. (päivitetyn toimintasuunnitelman soveltaminen)
- Ohjauskirje 2 13.10. (tilanteen heikentyminen ja toimenpiteet sen hillitsemiseksi)
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen muistio alueellisen epidemiatilanteen arvioinnista ja rajoitustoimien tarpeesta 13.10.
- Ohjauskirje 3 18.10. (rokotekattavuuden edistäminen)

Suositukset alueelliseen ja paikalliseen päätöksentekoon 15.11.2021 alkaen 1/2

- 80 %:n rokotekattavuus saavutettiin 10.11.2021.
- Rokottamattomien epidemia pahenee. Rokotekattavuus ei riitä hillitsemään epidemiaa. Tartuntojen leviämistä ja sen haitallisia vaikutuksia voidaan tehokkaasti estää ottamalla käyttöön hybridistrategian mukaiset toimenpiteet oikea-aikaisesti.
- Valtakunnallisista rajoituksista ja kattavista suosituksista on luovuttu. Kolmiportaisesta alueellisesta vaihekuvauksesta luovutaan. Niitä korvamaan tulevat leviämisalueiden epidemiologiset tunnusmerkit.
- Tartuntatilannetta ja sen vaikutuksia seurataan koronakoordinaatioryhmissä ja merkittävät tartuntaryppäät sammutetaan ensisijaisesti tartuntatautilain mukaisin perustoimivaltuuksin kohdennetusti paikallisten viranomaisten toimesta: Maskisuositus, etätyösuositus, testaus- ja jäljitystoiminnan tehostaminen, yleisötilaisuuksien ja asiakastilojen rajoitukset sekä esitykset ravintolarajoitusten käytöstä VN:lle.
- Julkisen talouden suunnitelman mukaisesti kaikki koronaan liittyvät välittömät kustannukset katetaan täysimääräisesti kehyksen ulkopuolisina menoina vuosina 2021–2023.

Suositukset alueelliseen ja paikalliseen päätöksentekoon 15.11.2021 alkaen 2/2

- Kohdennettuihin, tehostettuihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, mikäli paikallisella tasolla syntyy tai uhkaa syntyä merkittävä tautirypäs, jossa taudin leviäminen väestöryhmien keskuudessa muodostaa ilmeisen riskin sille alttiiden ihmisten terveydelle ja kokonaishyvinvoinnille sekä laajemmille yhteiskunnallisille haitoille.
- Viranomaistoimien tulee olla ripeitä ja tilannetta ennakoivia sekä käyttää viranomaiselle osoitettua toimivaltaa viipymättä, mutta noudattaen suhteellisuus-, välttämättömyys- ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteita sekä muita hyvän hallinnon vaatimuksia.
- Rajoitustoimia tehdään, jos se on välttämätöntä. Toimenpiteet ovat aikaisempaa lyhytkestoisempia, ja ne kohdennetaan ja painotetaan riskiperusteisesti. THL päivittää riskipotentiaalin arviointitaulukkoa sekä ohjausta kertyvän tiedon ja tarpeen mukaan.
- Koronapassin käytöllä voidaan vähentää huomattavasti rajoituksista toimijoille aiheutuvia haittoja ja mahdollistaa toiminnan jatkaminen rajoituksista huolimatta.

Epidemian leviämisvaiheiden epidemiologiset tunnusmerkit

- Alueellisessa tai väestöryhmäkohtaisessa rokotuskattavuudessa on puute tai puutteita
- Sosiaali- tai terveydenhuollon kuormitus kasvaa ja palvelujärjestelmän osan tai osien toimintakyky heikkenee
- Positiivisten näytteiden osuus on > 3,0-3,5 %, pois lukien kohdennetut terveystarkastukset ja seulonnat
- Jätevesiseuranta osoittaa havaituissa virusmäärissä satunnaisvaihtelun ylittävää kasvua
- Esiintyy laajoja joukkoaltistumisia, joiden selvittäminen vaikeuttaa merkittävästi muuta epidemian torjuntatyötä
- Jäljityksen viive rajoittaa tartuntaketjujen riskiperusteista tehokasta katkaisua
- Tartuntojen 14 vrk:n tapaussumma koko väestössä on suuruusluokkaa > 100 / 100 000 asukasta tai rokottamattoman tai jonkun muun väestöryhmän suuruusluokkaa > 200 / 100 000 asukasta

Toimintasuunnitelman mukainen seuranta ja harkinta

Yhteiskunta on avoin - Alueellinen ja paikallinen harkinta erityistilanteista ja -toimista

Alueellisen tai paikallisen **epidemiatilanteen** arvio

Alueen koronakoordinaatio-ryhmä seuraa ja arvioi **alueellista ja paikallista tilannetta**, tukena STM:n julkaisemat seurantakriteerit – arvion toimitus THL:lle

Toimenpiteiden harkinta ja päätökset käyttöönotosta

Alueen koronakoordinaatioryhmän tuella toimivaltaiset **viranomaiset harkitsevat ja päättävät toimenpiteiden käyttöönotosta**:

suositukset ja informaatio-ohjaus

- testaus ja jäljitys, infektiovarotoimet, kohdennetut, paikalliset lyhytkestoiset rajoitukset sekä esitys ravintolarajoitusten käytöstä

Seuranta ja **vaikuttavuuden** arviointi

Alueellinen koronakoordinaatioryhmä arvioi **alueellista ja paikallista vaikuttavuutta**

Vaikuttavuus – Valtakunnallisen tilanteen seuranta ja harkinta (VN, STM, THL)

Seuranta ja **kokonaisvaikut-tavuuden** arviointi

STM ja THL seuraavat kansallisen tason **kokonaisvaikuttavuutta** ja **alueellisten toimien riittävyyttä yhdessä muiden keskeisten ministeriöiden kanssa** – määriteltyjen edellytysten täyttyessä STM:n esitys VN periaatepäätökseksi, mikäli syntyisi tarve asiallisesti, alueellisesti ja/tai ajallisesti laajemmille valtakunnallisesti ohjatuille toimille (hätäjarru)